Чурапчыга күн тахсар!

САҺА ОЛОХ

Чурапчы улууһун ханната

2009 сыл Тохсунньу 20 күнэ оптуорунньук № 5 (9933)

ХАҺЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

Улууска - бу күннэргэ

УЛУУС БАҺЫЛЫГЫН БААЛА

Тохсунньу 16 күнүтэр улуус баһылыгын Саҥа дьыллаары баала буолан аста. Маны улуус Мунньаҕын депутаттара, нэһилиэктэр баһыктара, оскуолалар директордара, үөрүйэннэр сэбиэдиссэйдэрэ уонна да атын производственнай, социальнай, финансовай салаалар салайааччылара ыытыылаах ыалдьыт буолан сылдьыстылар.

Баал буоларын бэлиэтиэхпит, бу дьаһал классическай музыкаран, балет артыыстарын үгүстүүлэриэн сэргэлэнна. Бэлэр дойдулаахтыт И.И.Наумов салайар республикатаабы Музыка үрдүк оскуолатын студенттэрэ бортөөхөй концерты көрдөрөн, кэлбит дьон сүргэлэрин кытыстылар.

Улуус баһылыга Семен Илларионович Яковлев ыалдьыттарын эҥэрдэлээтэ, улууска үгүс үтүө үлэ сатабыллаахтык сылдьыбыт кэлбиттэн этэ. Бэйэдэлэрэ дьон, тэриллэр үлэлэриттэр-хамыыстарыттар, улахан сиэнэ-хаанынан бэрэ-тахсыбыт уонна сыл бастыҥнарын биллэрэр сэрэ-туомна ыытыллар. Сыл түмүгүнэн номинацияларынан бастыҥнары көрдөппүт хаһыаттарбыт хаһыатынан, долгутуулаах түгэнинэн аатталаан бэрдиллэр. Онуок күнү ыалдьыттарыаннбу баалла буоллулар "Чурапчы" түмүүгүттэн Г.И.Адамов, ветеринарыт М.Е.Пермяков, улуус бочуоттаах гражданина, народнай худуожуунньук А.П.Мунхалов, биллиилэх суруйаачыт В.Н.Егоров - Туярча, Музыка үрдүк үөскүлэтэн оскуолатын ректора И.И.Наумов , Саха Республикатын Верховнай суутун судьуйата М.И.Корякин, Ил Түмэн депутата А.Максимов комиссиэйэтэ Х.Н.Данилова, "Туймаада-Агроснаб" генеральнай директора В.Н.Филиппов, "Аартык" туристическай фирма директорын солбуйаачыта А.Д.Дьячковскай.

Кыайыылаахтары биллиннэрдэхха, "Сыл бастыҥ баһылыгынан" Мугудай баһылыга К.И.Пермяков аатталыы. Оскуолаларга бастыҥ директорынан Алаҕар орто оскуолатын директора В.И.Федорова, оҥоон үөрүйэннэргэ бастыҥ салайааччынан "Чурапчы"Улыбка" үөрүйэнин сэбиэдиссэйэ Е.С.Иванова буоллулар. Мыҥаҕайы участоквай баһылыгын сэбиэдиссэйэ П.П.Романов "Сыл бастыҥ быраабынан" аатталыы. "Нэһилиэннээҕи куттала суох олоруутун хаччыйыыга бастыҥ салайааччы" диэн номинацияны Чурапчыттааҕы Роспотребнадзор салайааччыта Т.И.Портнягина ылла. "Социальнай өгөнөн хаччыйыы эйгэтигэр бастыҥ салайааччы" аатын Дьаҥыстаах буолуу кэнсиэр директора Н.Н.Шестаков сүүрэ.

"Үп тэриллэрин бастыҥ салайааччыта" номинацияны "Алмазгеобанк" Аллараа Бостуоҕун филиалын Чурапчыттааҕы эбии офиһын салайааччыта Г.И.Филиппова, "Бастыҥ предприниматель" аатын индивидуальнай предприниматель А.К.Данилова, "Производственнай тэриллэ бастыҥ үлэһитэ" аатта "Чурапчастрой" црораба И.И.Софронов ылбыттар.

Культура эйгэтигэр анал номинацияны Мугудай кулуубун директора В.М.Лаврентьева, "Бастыҥ баһылынай хаһаайыстыба" аатын Соловьев нэһилиэктэн "Эргис" баһылынай хаһаайыстыбатын салайааччыта С.Д.Петров ылбыттар.

"Бастыҥ спортивнай федерация салайааччыта" Чурапчы нэһилиэктэн баһылыга, хапсаҕай федерацияттан председателэ И.И.Оконешников, сыл бастыҥ дьиэ хорсуннан Николай Николаевич, Сардаана Петровна Гуляевтар дьиэ хорсуннэрэ, сыл бастыҥ почетчилиэнэ "Туймаада-Агроснаб" генеральнай директора В.Н.Филиппов аатталыыллар.

Сыл бастыҥ меценатынан "Аартык" туристическай фирма директорын солбуйаачыта А.Д.Дьячковскай буоллаа. Барыы дириҥник ыытыллыыр кэлбит И.И.Листиков аатынан бириэмиитэ лауреатынан бу сылга улуус бочуоттаах гражданина В.Н.Дьячковскай, А.К.Софронов аатынан бириэмиитэ лауреатынан Чурапчыттааҕы ДьУоКХ директора

Е.И.Саввин аатталыыллар. Социалистическай Үлэ Героя Р.И.Константинов аатынан бириэмиитэ лауреатын аата Төлөй нэһилиэгин "Олоноос" баһылынай хаһаайыстыбатын салайааччыта Н.В.Сивцевтэргэ тиэрилиннэ.

Нэһилиэктэр икки ардыларыгар сылдьыбыт ыытыллар курдукка бочуоттаах үүнүү миэстэни ылбыт Одьулуун нэһилиэгэ (баһылык Л.В.Ефремова) 50 тыһ. солк. наҕараадаланна. Иккис миэстэни уонна 75 тыһ. солкуобайга Алаҕар нэһилиэгэ (баһылык Н.В.Максимов) тиэстэ. Бастакы бочуоттаах миэстэни уонна 100 тыһ. солкуобайы бастыҥ көрдөрүүлэхтэ Мугудай нэһилиэгэ (баһылык К.И.Пермяков) ылла.

Баһылык баалын наҕараадалыыр чаҥа бүтэн, Вена куорат валютыгар дорҕоонноох нэһилиэктэрбит баһылыктара үнкүүлэхтэ эрэлдэлэр, кэлбит ыалдьыттар иннинэ үлэ-хамнаска ситиһиилэри баҕаран эҥэрдэхтилэр.

Барыы номинация хаһаайыттарын, бастыҥтан бастыҥ дьоммутун итинник-нитинник эҥэрдэлиибит. Баҕарабыт үлэлэтэн дьолу буларгытыгар, ийи-эйэни, чэпчэки дорообуйаны!

А.ЗАХАРОВ.

СОНУН СЕМИНАР

Оскуола иитэр уонна үөрэтэр таһымнаах үлэлэтэр психология науката күн-түүн улахан суолталаах. Оҕо духовнай өттүнэн ситиллиэхтиэр, кэрэ өйдөбүлэ үөскүүрүгэр, кэһиилиэ кэлиэхтэриэр, сахалыы саҥаланарыгар үөскүүрүгэр үөрүнньардахха ордук тэлиниэхтик үөрэх-көтө баҕарыы психологтар дакаастыыллыбыттара ыраатта.

Биллиннэнэл үрдүк үөрэхтэх учуутал элбэх, ол эрдэхтэ кинэ хаһан эрэ ылбыт дипломунан уоскуйара тутах буоллаа. Учуутал дипломнаах кэбис үлэлэн сылдьан үлэлэр ньымаларын салгыы сайыннардарыгар, туспарыттан эрэ аныгы сайдыылаах олоҕу ыытта тэҥнэтэ хаамсар баһаҕынньалаах.

Үөрэх хаачыстыбатын ситиһиитэ туһунан уонна үөрэх эйгэтин чэрчитинэн ахсыннары 15-19 күннэригэр Чурапчы улууһунар оскуола учуутallарыгар, ыытааччыларыгар, педагог-психологтарга, социальнай педагогтарга анаан СР Үөрэх үлэһиттэрин идэтин үрдэтэр институт үлэһиттэрэ, педагогика уонна психология кафедратын сэбиэдиссэйэ, педагогическай наука кандидата Ф.И.Алексеева уонна эмиэ бу кафедра доцента В.М.Егорова "Научно-психологическое методическое сопровождение безопасной образовательной среды в условиях реализации КПМО" диэн аатталаах семинары ыытыннылар. Бу семинарга барыта 60 үөрэх ситиһиилэ үлэһитэ үөрүнэн, бэйэлэрин билиилэрин хаҥатыннылар.

Семинардан теория, практическай үлэ оттуттэр үүнүүлэбэр биллибит-көрдүбүт, үлэбитигэр, туһалыгыттар бу дьарыктарыгар туһаныллыахтыт диэн семинар кыттыылаахтара саныыларын үллэстэллэр. Түмүккэ курсу ыыппыт Феврония Ивановнаҕа, Валентина Михайловнаҕа дириҥ махтаннарын тиэрдэллэр, өссө да архаис интэриэннэй курстары ыытта туруоллаҕыгар баҕа санааларын этэллэр.

А.ЯКОВЛЕВА

Чурапчы улууһун үөрэҕин управлениетын педагогическай-психологическай социальнай-медицинскэй арыылаах клиник психолога.

КЫРДЬАҒАСТАРГА САҢА ДЬЫЛЛААҒЫ ДЬАҺАЛЛАР

Тохсунньу 9 күнүтэр Мыҥаҕайыгар нэһилиэк кырдьаҕастарын сэбиэтин председателэ Н.Г.Михайлов салалтатынан сэрии, тыыл, үлэ ветераннарыгар анаммыт Саҥа дьыллааҕы дьаһал буолан аста. Барыта 65 киһи кыттыыны ылла.

Бу күн улуус баһылыгын бастакы солбуйаачыта М.И. Лоскин үс бастыҥ кырдьаҕаска улуус Бочуотунай грамотатын туттарда уонна үлэни-хамнаны биллиннэрдэ, улуус Мунньаҕын депутата, "Чурапчы" коллективтаах технология Д.Д.Ноев "Үрүҥ ньиэ" наборун оҥорон ыытыытын туттардылар.

Культура үлэһиттэрэ дьаһал бүтүүр диэри салайан, конкурс ыытан, концерт көрдөрөн, уруккуу ырыалары ыллатан, аныгы үнкүүлэргэ үөрэтэн олус диэн астыммардылар. Кырдьаҕастар аныгы үнкүүлэри баһылаан эрэллэрин үөрүүнэн биллиннилэр. "Бэс" кырдьаҕастарын,ыраах тэйбиччи олороччулар автобуһунан таһыллан, үөрүүлэргэ өссө үрдэтэ.

Маны таһыаран тохсунньу 14 күнүтэр 15 кырдьаҕас улуус кинигэтэр кирдэн таҥыстылар уонна тэрилиннэри астыммыттарын, Н.Г.Михайловка улуус Бочуотунай грамотатын туттарбыттарын үөрэ-көтө кэпсэппэтилэр.

Манна дьаһаллар этэллэрэ, Саҥа дьыллааҕы дьаһалларгa саастаах дьон сатаан сылдьыбаппыт. Оҥоон маннык тэрээһиннэр буоллаллара биһиэхэ олус күүлэй, үөрүүбүт үөскүүр, бэйэ күүнэн эрэ түмүктэммэккэ, иннинэттэн да барыы маннык мустуохпут диэн эрэнэбит.

А.ЕФРЕМОВ,

үлэ ветерана, Мыҥаҕайы.

Доруобуйа харыстабыла

БОЧУОТТААХ ДОНОРЫНАН БУОЛЛУЛАР

Саҥа дьыллы көрсө Болтого нэһилиэктэр биэр балаҕа түгэн буоллаан аста. Дьон-сэргэ ыытыһын Дмитрий Николаевич Ефремов, Гаврил Николаевич Ефремов "Россия Бочуоттаах донора" бэлиэни, дастабырыаннаны туттулар. Российскай Федерация Доруобуйа харыстабылыгар уонна социальнай сайдыыга министерствотын 2008 сыл сэтинньи 7 күнүгэр 1688 -н №-дэх бириҥкэһиннэн Д.Н.Ефремовка 590842 №-лээх, Г.Ч.Ивановка 590844 №-лээх "Россия Бочуоттаах донора" буолбуттарын туоһулуур дастабырыаннаны уонна түөскэ анньыллар бэлиэ анаммыт.

Киһи араас дэгиэ-оһолго түбэстэҕинэ, оҕуруонуута хаана бардарына, о. д. в. ыарыылаах хаан наада буоллаҕына, донордар оҥоорэ улахан оруоллаах. Онон киниэхтэр, быһаччы эттэхха, бойдэлэрэ хаанкарыыннан (эритиэрэ) дьон олоҕун быыһаһыыга күүс-көмө, тыыл салгыаччы буоллаллар.

Уолаттаргын хайдах донор буолбуттарын, хаста, төһө хаанны биэрбиттэрин ыйыталастым. Дьонум, тыа киһитин сиэринэн, эйэх кэпсэппэхтэх буолан бөрдилэр.

Дмитрий Николаевич уонсайа 50-чата хаан биэрбит. Итиннэн учуотаммыта 40-тан тахса. Эрдэ студенныы сылдьан биэрбэта учуоттаммаппат. Кэлин 10-тан тахса сыл тохтоло суох туттарбыт. Маҥнайгы сылларга киһи травмаланнаҕына, ыарыйдаҕына ыытыран ыллаллар эбит. Ол күрдүк, биир дойдулаахтара И.К.Капрыловка, Н.Г.Слепцовка, Н.А.Седалищевка, о. д. а. хаан наада буолбутуттар туттарбыт. 20-чаҕа туттарбытын кэнэ бырааг Александр Александрович Попов графигынан ыытыран ылан сыппаас хаан үөскэтиигэ туттарар буолбут. Бу олох соторуутаабыта кинэн тахсыбыт. Хаанын группата – маҥнайгы. Иннинэттэн бу утуо дьыалаҕа өссө даҕаны кыттыһар, салгыы үлэлэр былааннаах.

Гаврил Чолбоевич аан бастаан эмиэ студенныы сылдьан хаан туттарбыт. Онтон кэлин Хатыыгга олордоҕуна дьон көрдөһүүтүнэн ыытыран ылаллар, хаан биэрбит. Онтон ыла наада буоллаҕына туттарар буолбут. Хаанын группата - иккис. Иккиэн ыйга биэрдиннэ туттара сылдьыбыт. "Биирдии биэринэ 450-нуу грамы ылаллар. Туттарыаҥ иннинэ дорообуйаҕын хайаан да көроллор. Бырааспыт 60 сааскытыгар диэри туттарыахтыын сөп диэр. Итэ саастар диэри биэриэм. Дорообуйабытыгар туох да охсуута суох. Бэйиэ нэһилиэктэн өссө Игнат Алексеевич Картузов, Лидия Алексеевна Лыткина, Прокопий Гаврильевич Эверстов хаан биэроллор", – диэн кэпсиир.

Бочуоттаах донордарбыттар бу чахчы даҕаны дьонтон-сэргэттэн олус туһалаах дьыалаларыттар ситиһиини, тус олохторутар дьолу-соргуну баҕарабыт.

Алексей СЛЕПЦОВ.

Хаартыскаҕа: Г. Ч. Иванов, Д.Н. Ефремов (хаартыскаҕа).

Саҥа тутуу

Чурапчыбытыгар саҥаттан саҥа тутуу, кырдьыгабай дьиэ элбээн иһэрэ көрөргө олус кэрэ. Тохсунньу 30 күнүгэр улуустааҕы үөрэх управлениета саҥа дьиэҕэ киирээри бэлэмнэнэр.

"УЧУУТАЛ ДЬИЭТЭ" ҮЛЭҔЭ КИИРДЭ

1992 сылтан оройуоннааҕы норуот үөрэҕириитин отдела улуустааҕы үөрэх управлениета диэн буолбута. Онтон ыла сайдыы да, уларыйыы да күүскэ барда. Ол эрээри управление үлэһиттэрэ бачча анна диэри үлэлиир усулуобуйалара олус мөлтөх этэ. Хаарбах туруктаах, кыараҕас дьиэҕэ кинигэ дьалааһын-наах, үрдүк көрдөрүүлээх үлэ ситиһиилэрэ кырааттардааах буоллаҕа.

Управление начальнигынан 2008 сылтан Василий Николаевич Коркин үлэлиир. Кини салалтатынан, улуус оскуолаларын, управление үлэһиттэрин көмөтүнэн, үгүс сыбүүлүннүүктээринан "Учуутал дьиэтэ" үлэҕэ киллэриллиннэ.

Саҥа дьиэ мэлдьэ "Учуутал дьиэтэ" диэн ааттамматаҕа чахчы. Сыыл-сорук өттүттэн, үлэҕэ киирэн эрэр саҥа дьиэни киирэн көрдүм. Дьэ, кырдьык, сырдыгаары кырааҕа, кэнгэ-куоҥа! Бу бэртээхэй усулуобуйаҕа кини эрэ үөрэнэ үлэлиэх курдук. Улууспут бары оскуолалара, үөрэхтээһин эйгэтигэр үлэлиир дьон абыраллар тыына бары барыта оҥоһуллубут: саҥа миэбэл, хас биирдии отделга тус-туспа кинигэ кабинеттар, аныгылыы медиатека, информационнай технология киинэ, 60 миэстэлээх видео-конференц актовай саала... Саҥаан көрүүт, улууспутугар тыһыынчаттан тахса педуөрэхтээх баар, оҥу тэҥэ студеннар, үөрэнээччилэр, репетитордар. Кинилэр бары "Учуутал дьиэтигэр" кэлэн наадалаах матырыйаалларын булар, көрдүүр, интернеттэн кыайар, научнай үлэҕэ дьарыктанар, о.д.а. үүнэр-сайдар кыахтаналлар.

Урукку дьиэҕэ Информационнай технология киинэ медиатеката кыһыл биирэ кыбыргыйан олорбут буоллахтарына, билигин тус-туспа кабинеттар, аныгы техниканан толору хааччыллан үлэлиэх эрэллэр. Маннан сэргэ эттэрэ, улууспут дьонугар-сэргэтигэр информационнай культура үрдүөхтээх, информация таратар сүдү система үөскүөхтээх.

Управление бары үлэһиттэрэ Василий Николаевич Коркиҥҥа махталлара улахан. "Кини кэпсээн-иистэн, сүүрэн-көтөн тутуубут түргэнник түмүктээннэ", - диэтилэр. "Учуутал дьиэтин" бары үлэһиттэригэр улахан ситиһиилэри баҕарыыбын. Саҥа дьиэҕэ саҥалыы сайдам санааны тайаарыылаахтык үлэлээҥ-хамсааҥ!

Наталья ГАВРИЛЬЕВА.

Прокуратура иһитиннэрэр

ТӨЛӨММҮТ ӨҤӨ КЭМИГЭР ОҤОҺУЛЛУОХТААХ

Дьиэ-уот сылааһа төлөммүттэр буоллаҕына, дьиэлэргэ сылааһы араарыахтарын сөп диэн сокуоҥҥа ыйыллан сылдьар. Ол курдук түгэн тахсыбатын туһугар прокуратура олохтоохтор бырааптарын, интэриэстэрин көмүскүүр. РФ Гражданскай кодексын 10-с ыстатыйатыгар бу бырааптары туһаныы бобуллар туһунан суруллан сылдьар. Маныык түбэлтэ таҕыстаҕына, коммунальнай өҥөнү кэмигэр төлүүр дьон эрэйи көрөллөр. Прокуратура дьиэ-уот коммунальнай эйгэтин хонтуруолланнаҕына, олохтоохтор бырааптарын көмүскэһиигэ ый аайы бэрэбиэркэни ыытар. Маннык бэрэбиэркэ олохтоохтор улууска баар олорор дьиэлэргэ, социальнай олох-дьаһах тэрилтэлэригэр уот эбэтэр итии сокуоннайа суох туттуллуутун туһунан тыллаларынан эбэтэр суругунан иһитиннэриилэринэн ыытыллар. Бэрэбиэркэ түмүгүнэн, сокуону кэһии баар буоллаҕына, прокурорскай харданы аакталарын ылынар.

Ол курдук, 2008 сыл ахсынньы 2 күнүгэр 04 ч.00 м. 10 ч.40 м. диэри "Чурапчы оройуона" МТ котельнайыгар, 2008 сыл тохсунньу 2 күнүгэр 11 ч. 00 м. 12 ч. 30 м. диэри интернат-оскуола котельнайыгар, 2008 сыл ахсынньы 7 күнүгэр 11 ч. 00 м. 12 ч. 30 м., 13 ч. 30 м. 15 ч. 30 м. диэри гимназия котельнайыгар котеллар үлэлэрэ тохтуу сылдьыбыта. Буолбут кэһиилэри оройуон прокуратуратыгар СР ДьУОКХ ГУП генеральнай директорын аатыгар Федеральнай законодательствоны кэһиини туоратар туһунан представление киирбитэ. Ол түмүгүнэн буолбут кэһиилэр туоратыллыбыттара, 3 дуоһунастаах сирэй дисциплинарнай эппиэтинэскэ тардыллыбыттара.

1992 сыл олунньу 7 күнүгэр ылыллыбыт 2300-1 №-дээх "Атыылаһааччы бырааптарын көмүскээһин туһунан" диэн Федеральнай сокуон 1 чааһын 4-с ыстатыйатыгар сөп түбэһиннэрэн атыылааччы (толорооччу) туһанааччыга (үлэни, өҥөнү оҥорууга) дуогабарга ыйыллыбыт хааччыстыбалаах табаары тиэрдиэхтээх. РФ Гражданскай кодексын 542-с ыстатыйатынан бэриллэр энергия хааччыстыбата государственнай стандарт ирдэбиллэригэр, атын булгуччулаах бырааптарга, эбэтэр уоттунан хааччыйыы дуогабарынан көрүллэр ирдэбиллэргэ сөп түбэһиэхтээҕин туһунан ыйыллыбыт.

2006 сыл ыам ыйын 23 күнүгэр ылыллыбыт 307 №-дээх "Гражданнарга коммунальнай өҥөнү оҥоруу бэрээдэгин туһунан" РФ Правительствотын Уураахтар 4, 5, 9 уонна 75 пууннарыгар ыйыллыбытынан, коммунальнай өҥөлөр туһанааччыга Федеральнай сокуоннарынан көрүллүбүт бэрээдэгинэн уонна оттуулар сезон кэмигэр олорор дьиэлэргэ сөптөөх хааччыстыбалаах итии тохтооло суох бэриллиэхтээх. Өскөтүн коммунальнай өҥөнү оҥорооччу бэйэтин эбээһинэстэрин толорбот, оҥорор өҥөтүн хааччыстыбата эппиэттээбэт, оннуку оҥорор бэрээдэгин кэһэр буоллаҕына, РФ Законодательствотынан олохтоммут эппиэтинэһи сүгэр.

Хас биирдии котельнай бириэмэтигэр үлэлээбэт, итии уу трассатыгар саахаллааныы, уот араахсыыта тахсар, сокуону кэһии түбэлтэлэригэр прокуратура органнарыгар буруйдаах дьону эппиэтинэскэ тардарга быһаарыахтар.

Чурапчы оройуонун прокуратурата.

Пенсионер, болҕой!

ЫЙЫТЫЫЛАРГА ЭППИЭТТИИБИТ

Саҥа Дьыл уонна Ороһуоста каникулларын кэмигэр 2009 сыл тохсунньу 9 күнүгэр Россия Пенсионнай фондатын Чурапчы улууһунааҕы управлениетын тэрийиитинэн пенсияҕа сыһыаннаах ыйытыыларга телефонунан нэһилиэнньэ боппуруостарыгар эппиэттээһиҥҥэ "итии линия" ыытыллынна. Манна кыттыыны ыллылар: управление начальнига В.С.Христофорова, пенсияны анааһыҥҥа хаттаан ааҕыы, төлөөһүн уонна пенсияҕа тахсар дьон бырааптарын быһаарар отдел начальнига С.П.Пономарева, персонифицированнай учуот бөлөҕүн салайааччыта А.М.Григорьева, быраап боппуруоһугар специалист С.П. Куличкин.

Бу күн сарсыарда 10 чаастан күнүс 13 чааска диэри управление специалистара барыта 111 ыйытыыга эппиэттээтилэр. Олор үгүстэрэ Чурапчы, Одьулуун, Хадаар, Мугудай нэһилиэктэриттэн киирдилэр. Үгүс ыйытыы пенсия кээмэйин, үрдэтиилэри, анааһыҥҥа уларыйыыларга уонна 56 №-дээх 2008 сыл алтынньы 1 күнүттэн олоххо киирбит пенсия муннуулар чааһыгар утары үбүлээһин Федеральнай сокуонун тула киирдэ.

Пенсия бары боппуруостарыгар уларыйыылары нэһилиэнньэҕэ тиэрдии олохтоох хаһыат, телевидение көмөтүнэн ыытыллар. Сылын ахсын биһиги управлениебыт специалистара нэһилиэктэри кэрийэ сылдьан олохтоохтору кытта көрсүһүүлэри тэрийэн, пенсия бары боппуруостарыгар эппиэттэри биэрэллэр. Хас биирдии нэһилиэккэ общественнай консультационнай пууннар тэриллэн үлэлии олороллор. Ол да буоллар, пенсия боппуруостарыгар элбэх ыйытыылар киирэллэр, уларыйыы да элбэх. Улууспут олохтоохторун ордук ханнык боппуруостар интэриэһиргэтэр эбиттэрий?

Ыйытыы: Пенсия 2009 сылга хаста уонна хас бырыһыан улаатарый?

Эппиэт: 2008 сыл ахсынньы 30 күнүгэр ылыныллыбыт "О внесении изменений в Федеральный закон "О трудовых пенсиях в Российской Федерации" диэн 319 №-дээх Федеральнай сокуоҥҥа олоҕуран 2009 сылга пенсия базовай чааһа улаатар:

– кулун тутар 1 күнүттэн кырдьаҕаһынан пенсия базовай чааһа 8,5% улаатан, 1950 солк. тэҥнэһиэ (1,4 оройуоннай коэффициеннаахтарга – 2730 солк., 1,5 оройуоннай коэффициеннаахтарга – 2925 солк.);

– ахсынньы 1 күнүттэн кырдьаҕаһынан пенсия базовай чааһа 26,45 улаатан, 2460 солк. тэҥнэһиэ (1,4 оройуоннай коэффициеннаахтарга – 3444 солк., 1,5 оройуоннай коэффициеннаахтарга – 3690 солк.)

Ыйытыы: Ийэ (дьиэ кэргэн) капиталын харчытын 2009 сылга ылыахха сөп дуо?

Эппиэт: Ийэ (дьиэ кэргэн) капиталын үбүн сертификаты ылбыт ийэлэр туттуохтарын сөп, өскөтүн кинилэр олорор дьиэ атыылаһыыларыгар, тутуутугар баанкаттан эбэтэр атын тэрилтэлэртэн целевой кредит эбэтэр займ ылбыт уонна ылар буоллахтарына (эбии быһаарыы тахсыбыта. 41-378 телефонунан ыйытыахха сөп).

Ыйытыы: Айан төлөбүрүн үлэлиир пенсионердарга төлүүллэр дуо?

Эппиэт: Пенсионер (трудовая пенсия по старости, трудовая пенсия по инвалидности) үлэлээбэт эрэ буоллаҕына, сынньалаҥҥа биирэ-икки сыл аһан оросхуота төлөнөр.

Ыйытыы: Пенсионер эбии утарыта үбүлээһиҥҥэ уҥуох төлөөн государствоттан софинансирование ылыан сөп дуо?

Эппиэт: Саҥаһынан хааччахтааһын диэн суох. 14-с ыйга уонна сааһтаах дьон бары төлүөхтэрин сөп. Пенсия муннуулар чааһыгар эбии уҥуох кырдьаҕас 2000 солкуобайга, саамай улахана 12000 солкуобайга государство утары үбүлээһинин оҥорор.

Ыйытыы: Пенсионер эбии үбүлээһиҥҥэ уҥуох төлөөн баран ылбакка эрэ өлөн хааллаҕына, харчыта ханна барар?

Эппиэт: Муннуулар чааска эбии үбүлээһиҥҥэ уурбут харчы, уураачы бу харчытын туһанымакка эрэ өллөҕүнэ, нэһилиэнньиктэригэр төлөнөр. Онтон муннуулар чааска пенсиятын анатан, бэйэтэ ылан сылдьан өллөҕүнэ, харчыта государствоҕа хаалар.

РФ Чурапчы улууһунааҕы пенсионнай фондатын управлениета.

Оҕо уонна олоҥхо

ОЛОҤХО СЕМИНАРЫГАР КЫТТЫННЫБЫТ

Амма улууһугар Олоҥхо ассоциациятын филиалын председателинэн улуус баһылыгын социальнай боппуруостарга солбуйааччы Н.И.Емельянова ассоциациялар республикаҕа тэриллиэхтэриттэн айымньылаахтык салайан кэллэ. Ол түмүгэр улууска уһуйааннар, оскуолалар, культура үлэһиттэрэ бары биир сибээстээхтик үлэлииллэр. Эмиэ бэлиэтээтэр 2006 сыллаахха Олоҥхо ыһыаҕа, Устин Нохсоороп төрөөбүтэ 100 сылынан "Олоҥхо дойдутун оҕотобун" республикатааҕы фестиваль, о.д.а. үбүлүөйдээх дааталар бэлиэтэннилэр.

Бу ыытыллыбыт семинарга Үөрэх министерствотын национальнай оскуолаларга научнай-чинчийэр институттан педагогическай наука кандидаттара Е.П.Чехордуна, Н.И.Филиппова, о.д.а. чаҕылхай дьон кэлэн лекциялары ааҕыыһы, маастар-кылаастары салайан ыыттылар. Семинар икки сиэксийэнэн үлэлээтэ "Олоҥхону оҕону уһуйуу хайысхалара" диэн бастакы сиэксийэни Н.А.Дьяконова салайан ыытта. Бөҕүн нэһилиэктэн оскуолаларын, уһуйааннарын учууталлара, иитээччилэрэ олоҥхону үөрэтии, оҕолорго тиэрдии туһунан интэриэһиринниир кэпсээтилэр. "Оскуолаҕа олоҥхону үөрэтии уонна олоҥхо суһульуон дьыалатын тарын .... хайысхалара" диэн иккис сиэксийэни Е.П.Чехордуна салайда. Бастакы сиэксийэҕэ 9, иккискэ 30 кини кыттына.

"Олоҥхо эйгэтин төрүт түһэлбэ тэрийии" диэн темаҕа маастар-кылааһы Төхтүр оскуолатын учуутала Д.Е.Тарабукина салайан ыытта. Төхтүргэ бу үлэни тэрийиигэ координационнай киин үлэлээбитэ хаһыс да сыла буолбут. Диана Егорова оҕолорго научнай-чинчийэр үлэҕэ дакылааттары суруйтаран "Олоҥхо дойдутун оҕотобун" республикатааҕы фестивальга 2001 сылтан саҕалаан утумнаахтык дьарыктаан кэлбит. Оҕолор бу дакылааттарын Романовскай ааҕыыларга, "Ийэкэни хардыы" республикатааҕы ааҕыыга, о.д.а. хайысхалаах дьаһалларга үтүөтүк кыттан миэстэлэһэр эбиттэр.

Туох баар тэрилэр-салайар, үөрэтэр үлэтин Д.Е.Тарабукина стендэ да оҥорон, электроннай да варианнынан көрдөрөн, дириҥ ис хоһоонноох маастар-кылааһы ыытыытын бары сэҥээрдибит.

Биһиги гимназиябыт учууталлара И.Е.Соловьева, Л.А.Пермякова, М.Р.Лебедева, "Туллукчаан" уһуйааннтан А.М.Кириллина, Чурапчы алын сүһүөх оскуолатыттан С.М.Жеркина бэйэлэрин үлэлэрин кыраһык сырдатан, кэпсээн аммалары астыннардылар.

Биһиги итии курдук Амма улууһугар бараммыт ...... билэн-көрөн, сэргэхсийэн кэллибит. Улууспутугар Олоҥхо ассоциациятын сорудаҕынан аммалар курдук түмсүүлээхтик үлэлиирбит буоллар, биһиги да көрдөрөрбүт, кэпсиирбит үгүс буолуо эбитэ.

М.ГЕРАСИМОВА-СЭНЭЭРЭ.

Киһи уонна сокуон

МИЛИЦИЯҺА ҮҺСҮҮНҮ КИЛЛЭРИИ ТУҺУНАН

РФ территориятыгар нэһилиэннэйэттэн, тэриллэлэртэн кирэр быраабы кэһиилэргэ, буруйу оҥоруута үнсүүлэри, сайабылыанньалары ылыы, регистрациялаһыы уонна быһаарыы бирэр бэрээдэгинэн оҥоһуллар, ол эбэтэр РФ Ис дьыалаҕа министерствотын 2005 сыл ахсыннны 10 күнүнээҕи 985 №-дээх бирикээһинэр олоҕурар.

Быраабы кэһиитгэн эмсэрэммит уонна да атын буруйу оҥоруута сыыһыанньаах үнсүүлэр милиция органыгар дьыһуурунай чаастыан ылыллаллар. Эпидиттэх дьыһуурунай кирбит сайабылыанньаны эбэтэр телефонуран үнсүүну тута анал суруналга, кинигэ регистрациялыыр. Бу бириискэ олоҕуран үнсүүлэччи туе бэлэтэ сайабылыанньалаах калбит буоллаҕына, сайабылыанньата регистрациламмытын кэнэ дьыһуурунай кинигэ талон кореногун биэриэхтээх.

РФ Холуобунай-процессуальнай кодексын 144-е ыстатыйатыгар олоҕуран следователь эбэтэр дознаватель кирбит үнсүүнү 3 суукка иһинэн быһаарыахтаах. Маныаха матырыйаалы быһаарыы дознание органын начальниктыан эбэтэр прокуроруран 10 суккаҕа диэри уһатыллыан сөп. Кирбит матырыйаала документ бэлиэркэтэ, ревизия оҥоһуллара нааадаах буоллаҕына, салгыы 30 суккаҕа диэри уһатыллыан сөп.

РФ ХПК 145-е ыстатыйатыгар олоҕуран ыытыллыбыт бороҕуорга түмүгүнэн следователь, дознаватель холуобунай дьыаланы кобүтэр, дьыала кобүтэрэ аккаастыыр эбэтэр матырыйаалы атын органҥа ыытар туһунан быһаарыы ылар. Эмиэ бу ыстатьйа 2-е чаастыгар олоҕуран ылбыт быһаарыыны туһунан үнсүү киллэрбит киһиэхэ биллэриахтаах.

Онтон атын бираабы кэһиилэргэ үнсүүлэргэ (иные информации о правонарушениях) сотрудник эмиэ аатаммыт болдьох иһинэн буруйдааҕы административнай миэрэни тарыахтаах эбэтэр иһитиннэрии, үнсүү материаллар бигэргэммиппэтэҕинэ (за не подтверждением фактов правонарушения) матырыйаал анал номенклатурнай дыыдаҕа тиһиллэр. Үнсүүнү киллэрэр дьон сайабылыанньаларын бирдиилээх сотрудниктарга биэрэ сатаччылар. Холобур, следователыа, холуобунай прдэбил сотрудниктар, участковайга, ГАИ сотрудниктар сайабылыанньа быһыылыа боруоллыбыт. Автотранспортка, суол быһыылаанньалар сыыһыанньах үнсүүлэри дьон ГАИ поһуутар биэрэ сатаччылар. Буруйу оҥоруоруу, хатта сибиэстэх үнсүүлэр, сайабылыанньалар, эпидиттэхтэн курдук дьыһуурунай часка эрэ ылыллаллар. Почтаран, нарочнайыттан, факсимильнай сибиэһиттэн уонна да атын сибиэстэриттэн кирбит үнсүүлэр, сайабылыанньалар секретарыаттаа регистрациялаваллар уонна буруйдаах сиэтаабын болжаллэрэбиэр бухаллахтарына, дьыһуурунай часка ыытыллаллар.

Буруй оҥорбут киһи буруйун бэлэтин бэҕэтиэн биллиэ кэлдьиэ (ниже с поличным) киһи тыыстан боротокуол толоруллар уонна регистрациялыыр. Дьыһуурунай часка телефонуран аноним үнсүүлэр, аатламмыт бириискэ олоҕуран, регистрациламматтар.

Буруй оҥоһуллубутун туһунан үнсүү киллэрэр киһи РФ Холуобунай кодексын 306-е ыстатьйатыгар көрүллэр сымыйа, олоҕор суох үнсүү иһин (заведомо ложный донос о совершении преступления) холуобунай эпидиэмиологическай быһыы туһуран сарсыллар уонна от туһуран сайабылыанньатыгар суруйар, кэлин баттаан биэрэллэр.

Хас биирдии киһи үнсүү киллэрэр бырааптаах, кирбит сайабылыанньаны дьыһуурунай чаас сотрудника ылыахтаах уонна регистрациялыахтаах. Бу туолбат түбэлтэлэргэ эмиэ ороҕуон прокуроруттар, отдел начальниктар үнсүүһүөхүүгүнэбэтэр отделы ыстаабын начальниктар кирэн оҥоҕоллоох түгэнэри туттуллуо быһаарыахтыын сөп.

МАЛАНИТОВА,
Чурапчытааҕы ИДьО ыстаабын начальникэ солбуйаачыта, милиция старшинната.

Биир кэлим экзамен

БОЛҢОЙУН! УЛАРЫЙЫЫЛАР!

Быйыылгы үөрэх дьылыгар 389 оҕо оскуола боруогун аан бастаан атыллаан үөрэнэ киирбиттэрэ. Онтон 412 оҕо олох кинэг аартыгар атыллыа. Оскуоланы бүтэрэччилэр иннилэриигэр элбэх боппуруос турар: "Ханна үөрэнэ барыахха?", "Хаппык идэни талыахха?", "Хаппык экзаменнары туттарабыт?".

Биир кэлим государственнай экзамен эксперимент быһыытынан аҕыс сыл устата Саха сирин оскуолаларыгар ыытыллан кэлла. Эксперимент түмүгүнэн биир кэлим экзамен оҕо оскуоланы бүтэрэриэр түмүктүүр экзамен булгуччулаах форматынан Российскай Федерация "Үөрэхтээһин туһунан" сокуоҥунан киирдэ. Быйыл экзамены тэрийиэ кэккэ уларыйыылар киирдилэр. Онон бу күнүнэ дылы биллибит уларыйыылары билиһиннэрэбит.

Барыы экзаменнар биир кэлим экзамен быһыытынан эрэ барар буоллулар. Традиционнай экзамен барыы көрүнэрэ (сурутунан, бакыатынан уонна.) суох буоллулар. Традиционнай экзамен көрүнэрэ дорообуйаларын туругунан ыспыраапкалаах оруолго эрэ кииллиннэн сөп.

Аан дойду күрэхтэһиитигэр кыттар, армияҕа барар, Россия таһыгар тахсар оруолор эрдэлэрэ муус устар ыйын экзаменнэрин туттарыахтарын сөп. Онтон атын оруолор маныык күннэргэ туттараллар:

ыам ыйын 26 күнэ – информатика, биология;

ыам ыйын 29 күнэ – нуучча тыла;

бэс ыйын 1 күнэ – география, литература;

бэс ыйын 4 күнэ – математика;

бэс ыйын 8 күнэ – омук тыла;

бэс ыйын 11 күнэ – обществознание, химия;

бэс ыйын 15 күнэ – история, физика.

Ыраастаннар бириинэн бу күннэргэ экзамен туттарбатах оруолор эмиэ маныык күннэргэ туттарыахтарын сөп: бэс ыйын 11 күнэ – нуучча тыла; бэс ыйын 15 күнэ – математика; бэс ыйын 18 күнэ – омук тыла, обществознание, биология, физика; бэс ыйын 19 күнэ – география, химия, литература, история, информатика.

Оскуоланы эрдэ бүтэрбиттэриэн экзаменга кыттыы туһунан сайабылыанньа кулунтутар 1 күнүтүгэр эрэ диэри ылыллар. Барыы экзаменнар 10 чаастан саҕаламмыттар, 3-4 чаас устата тиэрдиллиллэр. Быйылгы выпускниктар от ыйдааҕы экзаменга (иккис туһумэхха) кыттыллара кинилэриэн.

Нуучча тыла уонна математика булгуччулаах предметтэриэн буоллаллар. Онтон атын предметтэри оҥо бөҕүнэ талар. Математика эбэтэр нуучча тылыгар алын баалтан намыһаҕа, ол эбэтэр куһаҕан сыананы, ыллараҥа иккистээн туттарар бырааптаах. Онтон иккиэннэриэ куһаҕанык туттардаҕына кэлин аттестат буолбакка, оскуолаҕа үөрэнэ сылдьан туһунан испыраапка ылар уонна аны биир сылынан экзаменнарын хаттаан туттарыан сөп. Онтон атын предметтэр экзаменнэрэн түмүгэ аттестат сыанатыгар оруолу оонньоотолор. Аттестатка нуучча тылыгар уонна математикаҕа алын баалтан үрдүү ааллыбыт буоллахтарына, сыана барыы предметтэриэ 10-11-е кылаастарга сыаллаҕа түмүк сыанаҕа учуоттаан туруоруллар. Ол эбэтэр биир кэлим экзамен бааллара сыанаҕа киирэриллэ сылдьыбыттар. Онтон кыра боппуоскалаахтарына, ол сибиэстэлистибэҕэ турбат. Барыы предметтэрэ ыллыллар. Урукку курдук (иккиэннэ планнаах) ыыллар. Урукку курдук оҥо оскуоланы бүтэрэриэр хайдах даҕаны ол да предметтэ экзамен туттарыахтаах диэн суох. Онтон талар экзаменнэрин предметтэриэр барытыгар да туттаран, бэйэлэрин билиилэрин хаалыахтарын сөп, эбэтэр иккиэн булгуччулаах предметтэриэр хаалыахтарын сөп. Үөрэхэлиилэр оскуоланы бүтэрэллэриэн тэриэ сыл ахсыннны 31 күнүгэр диэри дьиссиплиинэлэр ааҕыллар. Выпускниктар баалларын туһаарыахтарын бэҕэһээ буоллахтарына, эмиэ кэлэн иккиэннэн туттарыахтарын эмиэ сөп. Былырыын биир кэлим экзаменга кыттыбыт оруолу бэйэлэриэн бэлэрэннэ талбыт предметтэриэн иккиэннэн туттарыахтарын сөп. Оттоҕуна кинилэр иккис сибиэдиэлистибэлэриэн ылаллар. Армияҕа сулууспалаан калбыт оруолу армияҕа барыахтарын иннинээҕи сылгы быйыл сибиэдиэлистибэлэриэ дылы сохоҥнон хаалыллар.

Барыы эбэтэрэннэрэ экзаменнары сиһиилэхтик туттаран, талан ылыыны үөрэхэхтэриэр кирэриттиэр бэрэбиэт.

Эбии биир кэлим экзамен туһунан 41-293 телефонҕа эриэн сураһыахтыын сөп. Оскуоланы иннинэ сылларга бүтэрбит выпускниктар үөрэх управлениетын сайт хонтуорутыгар кэлэн кулунтутар 1 күнүтүгэр диэри сойабылыанньаларын бэриэхтэрэ. Урдук үөрэх идэлэриэр хаппык экзаменнэр программаларын www./http://churaprm/, www. dpksakha.ru сайтка киирэн көрүөхүтүн сөп.

И.ПОСТНИКОВА,
улуустааҕы үөрэх управлениетын отделын начальника.

Биир дойдулаахтарбыт үбүлүөйдэрэ

АЙАР КУТТААХ СУОППАР

Этэҥнэ олордоххо дьыл-хонук аанара түргэнин эбитин! Уол оҕо тоҕоон, орто туруу бараан дойдуга олорбута 50 сылынан - олоҕун орто омурҕана буолбутунан Чакыр нэһилиэгин олохтоохо Афанасий Васильевич Шираев туһунан суруйарга саанным.

Афоня 1959 сыл тохсунньу ый 15 күнүгэр Уус-Алдан оройуонун Бэрт Уйун нэһилиэгин Сыырдаах селоҕунуттан Мария Софроновна, Василий Егорович Шираевтар дьиэ кэргэттэриэр бастыы оҕолоох күн сирин көрбүтэ.

Сыырдаах орто оскуолатын үөрэнэн бүтэрэн баран, Бурятыаҥ Иволгинскэй куораҕа тыа хаҥаастыыстын техникумуттан ремонтнай-механик идэтин баһылаабыта. Онтон салгыы Сутталдаары тыа хаҥаастыыстын профессиональнай техническэй училищетыгар үөрэнэн, үрдүк кылаастаах суоппар категориятын баһылаан, күн бүгүүнүгэр диэри тимир кэриэтэ - массыынаҕа миниэр миигэ олоҕор суоппардыы сылдьар. Маанай тоҕоостоох Сыырдаахха, онтон Мэҥэ-Хаҥалас оройуонун Хаҥалас сомохойунан, 1990 сылларыттан Чакыр нэһилиэгэр кэлэн олохсуйуохтарыттан ыла суоппардыын үүнү суоҕастаахтык үлэлиэхэмэлэ сылдьар. Афанасий дьон-сэргэ, айылыыт кыһалҕатын таба өйдөөн, хаппык да түгэнэ аҥаастаан хомолтоо бириэ тарбахха баттаабат бастыы суоппардыыт буолар. Кини массыынаҕа хаалыс хаартан, дохсун самыыртан, күүгүү, сааскы сиэмэрдиэрэн ыраах аҥаастыгар тиэрэ дьон-сэргэ мохталын ылар. Хаппык да улууска улаатыллар, кинэо, почта таһыыта кинэг эмиэ сурун улэтиллэн буолар. Ол гуоҕутунан Афанасий Васильевич Мэҥэ-Хаҥалас оройуонун кинофикациятын Махталсуругунан балыстыыбыттэ, 2007 сылларыттан "Бүтүн Россиятаҕа сурутуу дьиэлэриэ" ыытыллыбыт конкурска "Почта таһыыларын үүнү суоҕастаах суоппар" диэн номинацияҕа хаҥаастыыстан аатламмыта, дипломунан наҕараадаламмыта буолар.

Ыал буолар, оҕо тоҕоотор аналынан 1982 с. Хотугу нэһилиэгиттэн төрүттэх Мария Ивановна Васильевалыын ыал буолбуттара, талбыт курдук утуу-субуу үс уол оҕоломмуттара. Улахан уолаттар олохторун онтостон, биилэрин бэйэлэрэ ыаллаҕалар, кыра уол ЯГИТИ-гэ 3-е курска үөрэнэр.

Афанасий нэһилиэк, улуус, республика таһымнаах үүнү культурнай-массабай дьаһалларыа кэхтиэхтүк кыттар. Кини бэйэ эхтарыгын, 6-е кылааска үөрэнэ сылдьан аан маҥнай хомуска оонньуурга бириэ дойдулаах Егор Никитович үөрэппит, үөрүйбут. Оҕо саҕыаттан күн бүгүүнүгэр диэри хомуһун бэйэтин хатта ылдьа сылдьан, оонньоон, хомус шэнньин дорообоннан бар дьоҥҥа - истиэҥнэриэн үөрдэр. Афанасий Уус-Алдаанна Кыаллаах 40 сылыгар анаммыт оройуоннаҕы уус-уран самодеятельностаах көрүү фестивальтар дьиэ кэргэннээх хомуска оонньоон, бэчээтэнэй грамотаҕа наҕараадаламмыттарын бастыы ситиһиилиэн аҕарыс. Онтон кынат анньынан, үүс улуустаҕа, республикаҕа, аан дойдутаҕа таһымнаах наҕараадай (хомус) музыка күрэхтэриэр кыттыбыт дойдулаах Егор Никитович Шираевтыын, үөрүйбут. Оҕо саҕыаттан күн бүгүүнүгэр диэри хомуһун бэйэтин хатта ылдьа сылдьан, оонньоон, хомус шэнньин дорообоннан бар дьоҥҥа - истиэҥнэриэн үөрдэр. Афанасий Уус-Алдаанна Кыаллаах 40 сылыгар анаммыт оройуоннаҕы уус-уран самодеятельностаах көрүү фестивальтар дьиэ кэргэннээх хомуска оонньоон, бэчээтэнэй грамотаҕа наҕараадаламмыттарын бастыы ситиһиилиэн аҕарыс. Онтон кынат анньынан, үүс улуустаҕа, республикаҕа, аан дойдутаҕа таһымнаах наҕараадай (хомус) музыка күрэхтэриэр кыттыбыт дойдулаах Егор Никитович Шираевтыын, үөрүйбут. Оҕо саҕыаттан күн бүгүүнүгэр диэри хомуһун бэйэтин хатта ылдьа сылдьан, оонньоон, хомус шэнньин дорообоннан бар дьоҥҥа - истиэҥнэриэн үөрдэр. Афанасий Уус-Алдаанна Кыаллаах 40 сылыгар анаммыт оройуоннаҕы уус-уран самодеятельностаах көрүү фестивальтар дьиэ кэргэннээх хомуска оонньоон, бэчээтэнэй грамотаҕа наҕараадаламмыттарын бастыы ситиһиилиэн аҕарыс. Онтон кынат анньынан, үүс улуустаҕа, республикаҕа, аан дойдутаҕа таһымнаах наҕараадай (хомус) музыка күрэхтэриэр кыттыбыт дойдулаах Егор Никитович Шираевтыын, үөрүйбут. Оҕо саҕыаттан күн бүгүүнүгэр диэри хомуһун бэйэтин хатта ылдьа сылдьан, оонньоон, хомус шэнньин дорообоннан бар дьоҥҥа - истиэҥнэриэн үөрдэр. Афанасий Уус-Алдаанна Кыаллаах 40 сылыгар анаммыт оройуоннаҕы уус-уран самодеятельностаах көрүү фестивальтар дьиэ кэргэннээх хомуска оонньоон, бэчээтэнэй грамотаҕа наҕараадаламмыттарын бастыы ситиһиилиэн аҕарыс. Онтон кынат анньынан, үүс улуустаҕа, республикаҕа, аан дойдутаҕа таһымнаах наҕараадай (хомус) музыка күрэхтэриэр кыттыбыт

Афанасий Васильевич кэргэнинэн Мария Ивановаалыын хаҥа да олордоллор, улахан эдэллэр, нэһилиэк культурнай-массабай дьаһалларыгар, общественнай олоҕор актыыбынайдык кытталлар, түмүс тутаар дьоһун-эйэни ылабыттыын буолаллар.

Тутаахан туһаан, үбүлүөр Афанасий Васильевичка, дьону тиэйэр-таһар түбүктэх улаатыгар ситиһиини, дьиэ кэргэнигэр дьолу-саргыны, ыраа-эйэни, өйдөбүүнү, туос бойдуттаах саха алмаһынны кытаанах дорообуйунан бэлэхтэбин. Айаныгар суола куруутун сырдыкыутуйа турдун, хомоҕой тыллаах эйиэн хомуһун тиэйуна дьон-сэргэ дуоһунун долгутун!

П.ВАСИЛЬЕВА,
Чакыр нэһилиэгэ.

БИЛЛЭРИИ

Бортовой УАЗ массыынанан куус тиэйэбин.
Биллэр тел.: 41-514, 8914-263-03-32

x x x

Кириллин Иннокентий Николаевич аатыгар бэриллибит 3817480 №-дээх аттестат сүппүтүнэн, дьиҥэ суоҕунан ааҕыллар.

x x x

2008 сыл ахсынньы 3 күнүгэр "О внесении изменений в статьи 9 и 10 Федерального закона "О погребении и похоронном деле" диэн 238 №-дээх Федеральнай сокуон ылыныллан, 2009 сыл тохсунньу 1 күнүттэн олоххо киирдэ.

Сокуон 1-гы ыстатыйатыгар олохтуур көмүүтэ социальнай пособие кээмэйэ 4 тыһыынча буолла, ол эбэтэр 1,4 оройуоннай коэффициенынан 5 тыһ.600 солк. тэҥнэһэр. [illegible] Пособие [illegible] тахсыахтаахтарын кэрэн уларыйыаҕа.

РФ Пенсионнай фондатын
Чурапчы улууһугар управлениета.

Одьулуун нэһилиэгин бочуоттаах гражданина, Алмааз промышленноһын ветерана, Саха АССР үтүөлээх учуутал наставнига, үлэ, тыыл ветерана

ГРИГОРЬЕВА Варвара Афанасьевна

ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан кутурҕаннаан тиэрдэбит.

[illegible]

Кытаанах нэһилиэгин олохтооҕо

ПОТАПОВ Семен Афанасьевич

уһун ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн кутурҕаннарын тиэрдэбит.

– Кытаанах нэһилиэгин олохтооҕо Потапов Семен Афанасьевич олохтон туораабытынан кэргэнигэр Мария Николаевнаҕа, бииргэ төрөөбүттэригэр, аймахтарыгар "Кытаанах нэһилиэгэ" МТ дьаһалтата, кырдьаҕастарын сэбиэтэ.

– Потапов Семен Афанасьевич олохтон туораабытынан кэргэнигэр Мария Николаевнаҕа, бииргэ төрөөбүттэригэр, чугас дьонугар Кытаанах нэһилиэгин "Алмаз" түһэлтэ [illegible].

ОҔО ТУОХХА БЫРААПТААҔЫЙ?

Российскай Федерация гражданскай сокуонугар 3 дьон категорията баар: кыра саастаахтар (6-14 саастаахтар), орто саастаахтар (14-18 саастаахтар), улахан дьон (18 туолбут дьоннор). [illegible] (мелкие бытовые сделки) [illegible] (сделка) [illegible]

Орто саастаах оҕолор кыра саастаахтартан арыый элбэх быраабтаахтар. [illegible]

[illegible] РФ Холуобунай кодекса [illegible] 14 саастарын [illegible]

Улуустааҕы ИДьО сокуоннай
саастарын туолаа [illegible]

Кэриэстэбил

ИҤИРЭХ ТЫЛЫНАН АХТАБЫТ

Тапталлаах аҕабыт, эһээбит, хос эһээбит, Сылан нэһилиэгин олохтооҕо, хотугу нэһилиэк ытыктыыр, кэрэ дьиҥнээх механизатор МАКАРОВ Николай Захарович [illegible] 12 күнүгэр [illegible] тохсунньу 21 күнүгэр 40 хонуга туолар.

Аҕабыт олох бары кыһалҕаларын билэ улааппыта, хоту нэһиэрүлүү кыһалҕаттан [illegible] Аҕабыт олоҕу олус [illegible]

Аҕабыт сэмэй майгылааҕын, туруу [illegible]

[illegible] Социалистический күрэхтэһиигэ [illegible]

Аҕабыт олоххо принцибэ "Үлэ киһини киһи-кэрэгэтэр, үлэттэн күһаҕан буолбут суох" диэн этэ. [illegible] Радио кинигэ ахаахсыһат доҕоро этэ, хаһыат, сурунаал, кинигэ [illegible] "За рулем", "Сельский механизатор" сурунааллары булгуччу суруттаран үлэтигэр [illegible]

Сэмэй, көрсүө-көнө майгытын [illegible]

[illegible] Аҕабыт көнүс-көнө туттан, чэпчэкитик хааман, [illegible] Күндү кэргэннэрбит киһибит [illegible] умнулуйа суоҕа, саарбаҕа туруоҕа.

Оҕолоро, сиэннэрэ, кийииттэрэ, күтүөттэрэ, чугас аймахтара.

АҔАБЫТ СЫРДЫК КЭРИЭҺИГЭР

Кэргэним, аҕабыт, эһээбит АНДРОСОВ Василий Романович орто дойдуттан барбыта тохсунньу 20 күнүгэр 40 хонуга туолар.

Василий Романович 1939 сыллаахха [illegible] Роман Егорович Андросов [illegible]

Арыыллаах 4 кылаастаах начальнай [illegible]

[illegible] Кытаанах 7 кылаастаах оскуолатын бүтэрэн армияҕа сулууспалыы [illegible]

1966 сыллааххха Матрена Семеновна [illegible]

Аҕабыт ыарахан ыарыыга [illegible] Григорий Эдуардович.

Надежда Николаевна Кузьминаҕа, терапевтическай отделение медперсоналыгар, [illegible] "Трудовая коммуна" [illegible]

Кэргэнэ, кыргыттара.

КҮНДҮ КИҺИБИТ ТУҺУНАН

Тапталлаах кэргэним, аҕабыт, эһээбит, [illegible] Кытаанах [illegible] МАТВЕЕВ Николай Михайлович [illegible] 13 күнүгэр [illegible]

[illegible]

Кэргэнэ, оҕолоро, кийииттэрэ, күтүөттэрэ, сиэннэрэ, аймахтара Матвеевтар, Яковлевтар.

Редактор - директор: А.А. ЗАХАРОВ.
Редактор - директоры солбуйааччы, сурук уонна культура отдела – Г.И. ПОЛУСКИНА.
Эппиэттиир секретарь, бырааб отдела – О.В. ЖИРКОВА.
Политика, экономика, спорт, тыа хаһаайыстыбатын отдела – А.М. СЛЕПЦОВ.
Үөрэх, доруобуйа харыстабылын отдела – А.М. АДАМОВА.
Ыччат, оҕо-аймах отдела – Н.Н. ГАВРИЛЬЕВА.
Верстальщик – Э.И. ХОМУС.
Корректор – В.Н. ПЕТРОВА.
Бэчээттээччи – Ф.А. ПРОТОДЬЯКОНОВ.

Тэрийэн таһаарааччылар: СР Правительствота, Чурапчы улууһун "Саҥа олох" редакционнай-издательскай холбоһук государственнай учреждение. Массовай информация средстволарын туһунан РФ Сокуоннарын тутуһууну контуруоллуур уонна регистрациялыыр РФ бэчээккэ СР регионнальнай управлениетыгар 2003 с. бэс ыйын 20 күнүгэр регистрацияламмыт нүөмэрэ – ПИ №19-0423.

АДЫРЫСПЫТ: 678670, Чурапчы сэл., Карл Маркс уул., 26 "а".
Телефоннарбыт: редактор – 41-332, отделлар – 41-265, 41-358.
E-mail: Osanaolah@churap.sakha.ru

Саҥа олох

Автор суруктар этиллэр санаа редакция позициятыгар маннык сөп түбэһэр буолбатах. Сурукка ыйыллар чахчылар кырдьыктаахтарыгар эппиэтинэһи автор тус бэйэтэ сүгэр.

"Саҥа олох" редакционнай-издательскай холбоһук ГУ. Офсетнай бэчээт. Сакааһын № 5 Тираж 2300. 19.01.2009 с. бэчээккэ бэриллиннэ.